

Załącznik
do Uchwały Nr XVI/146/15
Rady Miejskiej w Pyrzycach
z dnia 29 grudnia 2015r.

GMINA PYRZYCE

PLAN

ODNOWY I ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

NIEBOROWO

NA LATA 2015 – 2022

WSTĘP

I. Analiza aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej.....	4
1. Położenie, powierzchnia, ludność.....	4
2. Sytuacja demograficzna.....	4
3. Środowisko przyrodnicze.....	5
1) Rzeźba terenu.....	5
2) Gleby, fauna, flora.....	6
4. Infrastruktura techniczna.....	7
1) Gospodarka wodno-ściekowa.....	7
2) Gospodarka odpadami.....	7
5. System infrastruktury sołectkiej.....	7
1) Infrastruktura komunikacyjna.....	7
6. Sytuacja gospodarcza.....	8
1) Rolnictwo.....	8
2) Rynek pracy.....	8
3) Przemysł i rynek usług.....	8
7. Infrastruktura społeczna.....	9
1) Edukacja.....	9
2) Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.....	9
3) Bezpieczeństwo publiczne.....	11
4) Sytuacja mieszkaniowa.....	11
5) Kultura.....	12
6) Sport, rekreacja, turystyka.....	13
II. Mocne i słabe strony sołectwa.....	13
III. Zadania mające na celu poprawę sytuacji w miejscowości.....	14
IV. Realizacja zadań i projektów.....	17
V. Przykładowy opis planowanego przedsięwzięcia (cel).....	23
ZAKOŃCZENIE	

PLAN ODNOWY I ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI NIEBOROWO

NA LATA 2015-2022

1. Wstęp.

Pierwsza część opracowania poświęcona jest analizie aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej, oraz zdefiniowaniu obszarów zadaniowych, które w latach 2015-2022 traktowane będą jako strategiczne. Przyjęte w „Planie Odnowy i Rozwoju Miejscowości Nieborowo na lata 2015-2022” kierunki działania stanowią podstawę do przygotowania i opracowywania przez władze samorządowe wniosków o wsparcie finansowe działań w ramach dostępnych funduszy krajowych i zagranicznych

2. Analiza aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej.

2.1. Położenie, powierzchnia, ludność.

Nieborowo leży na 53°12' szerokości geograficznej północnej i na 14°48' długości geograficznej wschodniej. Miejscowość leży na Pobrzeżu Zachodniopomorskim w południowo-zachodniej części Równiny Pyrzycko-Stargardzkiej.

Nieborowo jest sołectwem o powierzchni 663,74 ha, w tym 610,33 ha użytków rolnych.

Liczba mieszkańców 251 osób.

2.2. Sytuacja demograficzna.

Stan ludności na dzień 28.02.2015-

251 osób, w tym kobiety: 127, mężczyźni: 124

liczba mieszkańców na dzień 31.12.2014r.: 251

liczba mieszkańców na dzień 31.12.2013r.: 245

struktura wiekowa:

0-17 lat: 52

18-59 kobiety: 75

18-64 mężczyźni: 90

poprodukcyjni: 34

Ilość urodzonych w latach:

2014- 2

2013- 3

2012- 2

2011- 2

2010- 4

2009- 3

2.3. Środowisko przyrodnicze.

2.3.1. Rzeźba terenu.

Obszar wsi jest bardzo jednolity – płaski, wschodnia i północna część wsi oraz fragment doliny niewielkiego ciek na zachodzie wsi leżą niżej, reszta terenu wsi jest wyższa. Na terenie wsi przeważają skłony o minimalnym nachyleniu i wystawie północnej. Grunty wsi leżą w zasięgu zlewni jeziora Będgoszcz i Miedwie. Lokalną sieć wodną stanowi ciek na zachodzie oraz nieliczne rowy otwarte na wschodzie wsi. Część środkowa i większość części zachodniej jest fragmentem moreny dennej, zajęty niemal w całości przez grunty orne. Części niższe na wschodzie przygraniczne partie północne oraz dolina ciek na zachodzie są fragmentami najniższej trasy pyrzyckiej równiny zastoiskowej, teren tych części zajmują użytki zielone. Charakterystyczną cechą krajobrazu jest brak większych skupisk leśnych w obrębie wsi, jak również w najbliższym sąsiedztwie. Granicę północną wyznacza fragment ciek, a północno – wschodnią brzeg jeziora Będgoszcz. W przygranicznej partii zachodniej części wsi leżą zabudowania wiejskie o zwartym typie. Ze względu na płaski teren trudności w uprawie gruntów ornych wsi Nieborowo uzależnione są jedynie od ciężkości gleby czyli głównie od zwięzłości materiału ziemnego poziomu ornopróchnicznego.

2.3.2. Gleby, fauna, flora.

Największy obszar zajmują gleby lekkie w uprawie stanowią one 65% gruntów, co jest wynikiem występowania w wierzchnich warstwach tych gleb piasku gliniastego mocnego – przeważnie pylastego. Gleby średnio ciężkie w uprawie gliny lekkie i średnie zajmują 19% gruntów ornych. Około 20% gruntów ornych zajmują gleby bardzo lekkie w uprawie jest to wynikiem występowania

w wierzchnich warstwach poziomych tych gleb piasku gliniastego lekkiego lub słabo gliniastego czyli materiału ziemnego słabo związłego. Użytki zielone położone są na glebach bagiennych murszowych. Natomiast niewielkie tylko fragmenty terenu w południowo-zachodniej oraz północnej części wsi położone są na glebach mineralnych.

Średnia roczna opadów wynosi 534 mm, a średnia roczna temperatura waha się w granicach 7,7 °C. Szacuje się, że dni z opadem powyżej 1 mm na 1 cm² jest 100 w roku, dni z przymrozkiem 99, a ze śniegiem 43.

Łąki, jakie występują w części wioski są podmokłe i nie są kośne, występują : łąki rdestowo - ostrożeńowe. Wpływa to bardzo dobrze na powstawanie zarośli wierzbowych co tworzy korytarze dla wędrówek zwierzyny oraz tworzy im ostoję w bezleśnym krajobrazie. Na terenie sołectwa zarejestrowano 663 gatunki roślin naczyniowych.

Płazy występują w ilości 14 gatunków min. ropucha szara, ropucha zielona. Gady: jaszczurka żyworodna, zaskroniec, padalec. Ptaki – 7 gatunków ptaków wodno-błotnych, wśród których są:

bażant, bąk sierpówka, derkacz, czajka oraz sowa puszczyk i płomykówka. Ssaki – min, nornik zwyczajny, kret, kuna, jeleń, sarna, dzik, lis.

2.4. Infrastruktura techniczna.

2.4.1. Gospodarka wodno – ściekowa.

Miejscowość Nieborowo należy do obszarów, w których woda konsumpcyjna dostarczana jest z hydroforni Ryszewko. Wszyscy mieszkańcy posiadają zbiorczy system zaopatrzenia w wodę. Obszar sołectwa odwadniany jest przez rowy melioracyjne, które są podłączone rowami melioracyjnymi z jeziorami Będgoszcz i Miedwie. Zagospodarowanie ścieków to najistotniejszy punkt rozwoju społeczno- gospodarczego sołectwa. Miejscowość nie posiada kanalizacji sanitarnej. Ścieki bytowo-gospodarcze z budynków gromadzone są w szambach jedno- lub wielokomorowych przy domowych oczyszczalniach, z zorganizowanym systemem ich wywożenia do punktu zlewczego na oczyszczalnię ścieków w Pырzycach.

2.4.2. Gospodarka odpadami.

Sołectwo Nieborowo należy do zadbanych miejscowości Gminy Pырzyce. W miejscowości prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów nadających się do recyklingu.

W sołectwie działa jedna firma wywożąca odpady Pырzyckie Przedsiębiorstwo Komunalne. Dwa razy w roku zgodnie z harmonogramem wywożone są odpady wielkogabarytowe

2.5.System infrastruktury sołeckiej.

2.5.1.Infrastruktura komunikacyjna.

Przez miejscowość Nieborowo przebiega droga powiatowa Nr 1584Z Nieborowo-Ryszewko, która jest w bardzo złym stanie technicznym i wymaga wykonania odnowy zapobiegawczej. Pozostałą sieć dróg we wsi stanowią drogi wewnętrzne o nawierzchni asfaltowej, która została przebudowana w 2010 roku.

W 2018 roku przebudowano drogę Nieborowo – Rzepnowo. Przebudowa polegała na wykonaniu nawierzchni gruntowej na nawierzchnię z kłińca stabilizowanej bitumem i powierzchniowo uwalonej emulsją asfaltową. Dzięki temu droga ta, oprócz funkcji drogi dojazdowej do gruntów rolnych łączy wieś Nieborowo i Rzepnowo z Pyrzycami. Dzięki temu została skrócona trasa przejazdu jak również wpłynęło na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego.

2.6.Sytuacja gospodarcza.

2.6.1.Rolnictwo.

Rolnictwo w Nieborowie odgrywa bardzo ważną rolę w tworzeniu struktury gospodarczej tego terenu. Miejscowość Nieborowo jest to typową miejscowością o tradycji rolniczej. Ogółem sołectwo posiada 663,74 ha, w tym grunty rolne 426,45 ha, łąki 183,66 ha, pozostałość to sady, tereny komunikacyjne, osiedlowe oraz nieużytki. W gospodarstwach najczęściej uprawiana jest pszenica, która stanowi ponad 60% zasiewów, jęczmień 15%, rzepak 15%, natomiast pozostałą część stanowią łąki, które są często przekształcane na pola uprawne z powodu braku hodowli bydła. Na terenie wsi jest kilkanaście gospodarstw rolnych, jeden z nich prowadzi dużą hodowlę trzody chlewnej oraz jeden chów krów mlecznych, a pozostałe prowadzą tylko uprawę zbóż.

2.6.2.Rynek pracy.

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych 9, w tym 6 kobiet.

2.6.3. Przemysł i rynek usług.

W miejscowości zarejestrowane są następujące działalności:

- a) sklep spożywczo-przemysłowy – 1 osoba,
- b) sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub internetowej – 2 osoby,
- c) usługi transportowe – 3 osoby,
- d) usługi ślusarsko – spawalnicze – 2 osoby,
- e) usługi mechaniczne – 1 osoba,

- f) usługi ogólnobudowlane – 1 osoba,
- g) chów i hodowla ryb oraz pozostałych organizmów w wodach śródlądowych – 1 osoba,
- f) działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne – 1 osoba,
- i) wynajem i dzierżawa pozostałych pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykl – 1 osoba.

2.7. Infrastruktura społeczna.

2.7.1. Edukacja.

Sołectwo, w którym do połowy lat siedemdziesiątych funkcjonowała szkoła podstawowa – 8 klasowa, ze względu na ciągły spadek urodzeń została zlikwidowana. Działalność kulturalna, wypoczynkowa dla dzieci i młodzieży skupia się w świetlicy wiejskiej. Na wsi w dobrym stanie jest boisko do piłki nożnej.

- uczęszczających do:

- a) szkoły podstawowej – 18
- b) gimnazjum – 15

- dowożonych do:

- a) SP – 18
- b) gimnazjum – 15

2.7.2. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna.

Mieszkańcy korzystają ze świadczeń medycznych w NZOZ ESKULAP sp. z o. o. w Pyrzycach w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej od poniedziałku do piątku od godz. 8:00 do 18:00 w tym i z porad lekarskich w przychodni, w przypadkach uzasadnionych – z wizyt domowych oraz usług gabinetu zabiegowego i punktu szczepień. Rejestracja pacjentów na wyznaczone godziny odbywa się w każdej formie: osobiście, telefonicznie lub za pośrednictwem osoby trzeciej. W pozostałym czasie świadczenia z zakresu

podstawowej opieki zdrowotnej udziela Szpital Powiatowy w Pyrzycach. W sytuacji, kiedy pacjent nie jest w stanie dotrzeć do lekarza osobiście może skorzystać ze świadczeń w ramach wyjazdowej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej. W stanach nagłych, schorzeniach ostrych i nagłych zachorowaniach, a także w innych stanach wymagających pilnej interwencji porada udzielana jest w dniu zgłoszenia. W schorzeniach przewlekłych świadczenia udzielane są w terminie uzgodnionym z pacjentem.

Mieszkańcy mają możliwość skorzystania w Pyrzycach z następujących poradni specjalistycznych – ortopedycznej, chirurgicznej, kardiologicznej, diabetologicznej, ginekologiczno - położniczej, urologicznej, dermatologicznej oraz okulistycznej, endokrynologicznej, pulmologicznej, psychiatrycznej, neurologicznej oraz reumatologicznej.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Nieborowie korzysta 6 rodzin. Ze świadczeń rodzinnych korzysta 16 rodzin w formie zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków np. rozpoczęcie roku szkolnego, dojazdu. Głównym problemem jest: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała choroba, wielodzietność.

Rodziny te otrzymują wsparcie w formie zasiłku rodzinnego, zasiłków celowych (na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu), okresowych (świadczenie przysługuje osobom i rodzinom bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium oraz zasobach pieniężnych nie wystarczających na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, zwłaszcza ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie).

2.7.3. Bezpieczeństwo publiczne.

Miejscowość położona na uboczu szlaków komunikacyjnych. Występują częste uszkodzenia drzewostanu oraz dachów po wichurach. Zagrożenie powoduje również brak chodników.

2.7.4. Sytuacja mieszkaniowa.

Wieś Nieborowo do tej pory miała charakter osadnictwa wiejskiego i będzie się zmieniała wraz ze zmianami społeczno-gospodarczymi, zachodzącymi na obszarze gminy a także w wyniku urbanizacji wsi. Nieborowo leży przy trasie E-3 z którą łączy się drogą powiatową i drogą gminną (tj. około 1 kilometra). Dlatego takie miejscowości przekształcają się w osiedla wielofunkcyjne rolniczo-mieszkaniowe. Na dzień dzisiejszy wieś posiada 46 domów mieszkalnych, które stanowią 90% własność osób fizycznych, z których 80% stanowią domy pobudowane przed drugą wojną światową. Gmina Pyrzyce posiada 1 lokal mieszkalny na terenie wsi, który jest w zarządaniu PPK Pyrzyce. Stan niektórych wymaga remontu i domów budzi zastrzeżenia pod względem ich utrzymania. Odległość położenia wsi od trasy E-3 jest atrakcyjna dla ludzi lubiących spokój, dlatego też zaczęto budować nowe domy. Mieszkania w 100% posiadają łazienkę oraz ciepłą wodę ponieważ posiadają doprowadzoną sieć wodociągową oraz gaz ziemny. Problemem, z którym boryka się wieś jest brak szamb przydomowych lub kanalizacji ściekowej oraz deszczowej.

Zgodnie z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXVI/406/01 Rady Miejskiej w Pyrzycach z dnia 25.10.2001r., w północno – wschodniej części miejscowości za istniejącymi zabudowaniami zostały wskazane tereny pod zabudowę mieszkaniową. Dodatkowo w północnej części, wzdłuż drogi krajowej został wskazany teren pod strefę działalności gospodarczej. Są to tereny, które we wcześniejszych planach były wskazane jako grunty rolne, a które są we władaniu osób fizycznych.

W miarę pozyskiwania środków finansowych, na przedmiotowym terenie gmina będzie sukcesywnie sporządzała plan zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto pod realizację działalności gospodarczej wskazane zostały tereny przy skrzyżowaniu drogi krajowej nr 3 (E65) i powiatowej relacji Nieborowo-Ryszewko Na przedmiotowy teren został opracowany plan zagospodarowania przestrzennego, którego celem było:

1. przede wszystkim aktywizacja terenów znajdujących się w bardzo dogodnym położeniu,

2. stworzenie szansy dla ludności wiejskiej, na zdobycie pracy, w dogodnym dla siebie położeniu, a tym samym zahamowanie migracji ludności poza obszar gminy,
3. polepszenie dostępności ludności wiejskiej do usług,
4. pobudzenie aktywności gospodarczej ludności, szczególnie przy wprowadzaniu jednocześnie szczególnych form ofertowych, jakimi są np. ustanowienie specjalnych stref ekonomicznych,
5. ograniczenie dewastacji (wywóz śmieci w rejonu zadrzewione), poprzez oddanie terenu określonego gospodarzowi.

2.7.5.Kultura.

Nieborowo jest wsią o metryce średniowiecznej, przypuszczalnie XIII/XIV wieczną. Za takim datowaniem przemawia charakterystyczny dla tego okresu układ przestrzenny w formie regularnej owalnicy, rozplanowane na os N – S. Wrzecionowate nawsie kilkudzienne, kościół zlokalizowany w centralnej części nawsia. Pierzeje łukowato wygięte, działki siedliskowe przestronne, w części wschodniej czytelny układ dróg zagumiennych. Dla 28 obiektów założono Karty Ewidencji Zabytków.

We wsi znajduje się wielofunkcyjny budynek , który pełni rolę świetlicy wiejskiej.

2.7.6.Sport, rekreacja, turystyka.

Wieś posiada boisko do piłki nożnej i plac zabaw dla dzieci. We wsi funkcjonuje nieformalna grupa grająca w piłkę nożną i uczestnicząca w gminnych turniejach.

3. Mocne i słabe strony sołectwa.

Mocne strony:

1. Walory historyczne/ cała wieś objęta ochroną konserwatora zabytków/:
  - kościółek z XV w. ujęty w rejestrze zabytków,
  - chałupy ryglowe z XIX w. (ujęty w rejestrze zabytków),
  - cmentarz ewangelicki z XIX w ujęty z rejestrze zabytków,
  - zachowany owalnicowy układ zabudowy wsi.
2. Walory przyrodnicze:
  - ponad stuletni dąb,
  - aleja lipowa,
  - zachowany starodrzew na cmentarzu ewangelickim,
  - położenie wzdłuż kanału Nieborowskiego,
  - bliskość jeziora Będgoszcz (ok. 2 km),
3. wieś wyposażona w sieci: wodną i gazową.

4. Brak zabudowy popegerowskiej
5. Wieś położona jest 20 km od Szczecina, 8 km od Pyrzyc i 2 km od drogi Szczecin – Gorzów.
6. Wieś typowo rolnicza, bez zanieczyszczeń przemysłowych.
7. Aktywność mieszkańców – działalność Koło Gospodyń Wiejskich /organizowanie różnych imprez w plenerze oraz w świetlicy wiejskiej, działalność młodzieżowej drużyny piłki siatkowej.
8. Wieś posiada teren, który przeznaczony jest, jako miejsce rekreacyjno-sportowe dla mieszkańców oraz turystów.
9. Możliwość sprzedaży przez rolników swoich wyrobów bezpośrednio z gospodarstw (miody, nabiał, produkty rolne).
10. Tworzenie gospodarstw agroturystycznych.
11. Utrzymywanie kontaktów z dawnymi mieszkańcami wsi (Obywatelami Niemiec).

Słabe strony:

1. Brak oczyszczalni i kanalizacji,
2. Zły stan drogi dojazdowej Nieborowo - Ryszewko,
3. Brak chodników,
4. Brak ścieżek rowerowych,
5. Niewystarczające zaplecza rekreacyjno-sportowe,
6. Zły stan świetlicy wiejskiej oraz brak jej wyposażenia,
7. Brak usług, niewystarczające telekomunikacyjne, brak dostępu do Internetu,
8. Niewystarczająca liczba punktów świetlnych.

4. Zadania mające na celu poprawę sytuacji w miejscowości.

Podczas organizowanych Zebrań Wiejskich, w których uczestniczą władze gminne omawiane są bieżące problemy mieszkańców wsi Nieborowo oraz przedsięwzięcia planowane do realizacji. Wszystkie wnioski zgłaszane przez mieszkańców wsi w trakcie Zebrań Wiejskich, a także podczas różnego rodzaju spotkań, jak i zgłaszane indywidualnie są wnikliwie rozpatrywane i w miarę możliwości realizowane.

Wśród zgłaszanych wniosków jest wiele, które dotyczą zadań inwestycyjnych. Odzwierciedlają one problemy życia codziennego wsi, przedstawiają sprawy, które wymagają kompleksowych rozwiązań.

Zgłaszane problemy związane są również ze zmianami zachodzącymi w wielu dziedzinach życia. Rosną wymagania i oczekiwania mieszkańców dotyczące poprawy jakości życia, ochrony środowiska, bezpieczeństwa, zaspokojenia potrzeb sportowych i kulturalnych, zagospodarowania przestrzeni publicznej. Wymogi mieszkańców związane są również z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

W miarę posiadanych środków budżetowych, czy też możliwych do pozyskania z innych źródeł zewnętrznych zagranicznych i krajowych, podejmowane są przez gminę Pyrzyce działania zmierzające do realizacji wpływających wniosków.

Najważniejszym i najpilniejszym zadaniem dla lokalnej społeczności jest wybudowanie we wsi kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Realizacja zadania wpłynie na poprawę ochrony środowiska jak również na poprawę życia na wsi.

Kolejnym ważnym przedsięwzięciem dla mieszkańców Nieborowa jest modernizacja boiska sportowego z jego wyposażeniem w niezbędny sprzęt oraz budowa boisk do koszykówki z wymienną funkcją do tenisa ziemnego. Zagospodarowanie istniejącej bazy sportowej uzupełnionej o dodatkowe boiska sportowe uatrakcyjni miejscowość, a jednocześnie jej mieszkańcy będą mieli lepsze warunki do uprawiania różnych form sportowo- rekreacyjnych..

Atrakcją miejscowości są zabytkowe ryglowe obiekty mieszkalne oraz granitowy kościół z terenem przykościelnym, zachowany fragment drogi brukowej. Przez wieś biegnie również aleja unikatowych lip Rewitalizacja kościoła i terenu przykościelnego, odtworzenie dróg brukowych, utworzenie ścieżki rowerowej z Nieborowa do miejscowości Będgoszcz, miejsc rekreacyjno- wypoczynkowych winna przyczynić się do rozwoju miejscowości w kierunku turystycznym.

Aby przyciągnąć turystę koniecznym staje się podjęcie działań, które poprawią estetykę miejscowości tj. doposażenia wsi w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów, zagospodarowanie istniejących obiektów gospodarczych, których właścicielami są osoby fizyczne, poprawa wyglądu zewnętrznego obiektów mieszkalnych i gospodarczych (termomodernizacja wraz z kolorystyką elewacji budynków) oraz obiektów zabytkowych. Na terenie wsi zachowany został w szczątkowych rozmiarach cmentarz po ewangelicki. Z uwagi na rozwiniętą turystykę sentymentalną celowym jest uporządkowanie istniejącego cmentarza, wykonanie konserwacji pozostałych nagrobków oraz oznakowanie dawnego miejsca pochówku.

Na poprawę warunków życia, pracy i bezpieczeństwa mieszkańców wpływ będzie miała także realizacja zadań związanych z remontem chodników, oświetlenia i dróg: powiatowych, gminnych, polnych , wewnętrznych.

Realizacja planowanych zadań ma na celu stworzenie odpowiednich warunków do pracy, życia, rozwoju intelektualnego, aktywnego wypoczynku i umożliwienie odpowiednich warunków dla rozwoju dzieci i młodzieży.

Kultywowanie lokalnych tradycji oraz podejmowanie innych działań na rzecz społeczności, służyć będzie integracji mieszkańców, zachowaniu tożsamości i specyfiki tej wsi.

Poprawa istniejącej infrastruktury technicznej, społecznej i kulturalnej wpłynie na podniesienie standardów życia jak również wzmocni funkcje ekonomiczne i społeczne wsi.

5. Realizacja zadań i projektów.

W tabeli poniżej wyszczególniono zadania planowane do zrealizowania w miejscowości Nieborowo w latach 2015-2022.

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania planowanych zadań	Zakres planowanych robót w ramach projektu
1.	Budowa kanalizacji sanitarno-deszczowej		1.800.000,00		Prace budowlane systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej.
2.	Remont mostu nad Kanałem Nieborowskim		100.000,00		Wymiana i uzupełnienia nawierzchni zgodnie z dokumentacją techniczną
3	Modernizacja drogi powiatowej z budową chodnika i oświetleniem / do drogi krajowej E-65/		1.500.000,00		Wykonanie robót zg. z opracowaną na ten cel dokumentacją techniczną.
4	Remont i modernizacja dróg gminnych wraz z chodnikami i oświetleniem		1.500.000,00		Wykonanie robót zg. z opracowaną na ten cel dokumentacją techniczną.

5	Kształtowanie przestrzeni centrum wsi		1.000.000,00		Budowa parkingów, chodników, oświetlenia, odtworzenie wewnętrznej drogi brukowej, mała architektura, klomby, nasadzenia drzew i krzewów miejsc użyteczności publicznej, budowa placu zabaw z wyposażeniem.
6	Budowa ścieżki rowerowej z Nieborowa do miejscowości Będgoszcz		2 000.000,00		Prace budowlane zgodnie z dokumentacją projektową
7	Modernizacja świetlicy wiejskiej wraz z zakupem wyposażenia		450 000,00		Wymiana dachu, odwodnienie i osuszenie piwnic wraz z ich remontem, ocieplenie budynku wraz z wykonaniem kolorystyki, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana instalacji grzewczej, wod. kan. sanitarnej, wymiana tynków wewnętrznych ścian, sufitów, remont schodów, wykonanie przyłącza tele.-internetowego, wyposażenie świetlicy w sprzęt AGD, meble, naczynia , sprzęt RTV, sprzęt nagłaśniający, oświetleniowy, zakup pozycji książkowych do biblioteki, zakup sprzętu sportowego do siłowni (sprzęt atlas)
8	Utworzenie miejsca rekreacyjnego dla turystów	2010	100.000,00		Niwelacja terenu, budowa parkingów z kostki brukowej, wytyczenie miejsc piknikowych i rekreacyjnych wykonaniem paleniska z kamienia polnego, mała architektura, nasadzenia drzew, krzewów, zasiew trawy, montaż koszy

9	Modernizacja boiska sportowego wraz z wyposażeniem	2010 2011	200.000,00					Niwelacja terenu pod boisko do piłki nożnej, zasianie trawy, zakup i montaż bramek z siatkami, mała architektura, zakup kosiarki spalinowej, montaż koszt, ogrodzenie boiska z bramkami, droga do boiska z kostki brukowej
10	Wykonanie boiska do piłki siatkowej i tenisa ziemnego	2012	100.000,00					Wytyczenie przygotowanie tereny wraz z jego utwardzeniem, wykonanie nawierzchni z mączki ceglanej, zakup wyposażenia” siatka do siatkówki i tenisa ziemnego, piłek, kom. go tenisa ziemnego, montaż ławek, koszy na śmieci.
11	Wykonanie boiska do piłki koszykowej	2013	50.000,00					Wyznaczenie terenu i przygotowanie terenu –placu pod boisko wraz z wykonaniem nawierzchni, zakup koszy, piłek koszykowych, montaż ławek, koszy na śmieci.

12	Remont dróg polnych	2009 2011	200.000,00		Wykonanie nowej nawierzchni dróg, równanie poboczy
13	Rewitalizacja zabytkowego kościoła	2008- 2011	1.000.000,00		Odbudowa wieży kościelnej, wymiana dachu, odnowienie i uzupełnienie ścian kościoła, odnowienie i uzupełnienie murów wokół kościoła, wymiana posadzki wewnątrz kościoła i wykonanie chodnika wokół kościoła.
14	Renowacja cmentarza po ewangelickiego	2008	30.000,00		Uporządkowanie terenu cmentarza, konserwacja pozostałych nagrobków, oznakowanie miejsca, wykonanie ogrodzenia terenu.

W każdym roku przyjęty Plan będzie weryfikowany i uzupełniany przez Zebranie Wiejskie o niezbędne inwestycje z uwzględnieniem środków finansowych, będących w dyspozycji Gminy i możliwych do pozyskania z innych źródeł zewnętrznych.

6. Przykładowy opis planowanego przedsięwzięcia (cel).

W katalogu ujęto projekty, które realizowane będą z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2015-2022” w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”, których celem jest poprawa jakości życia na obszarze wiejskim, podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej, zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych, a także rozwój tożsamości społeczności wiejskiej oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego.

W ramach działania pomocą finansową objęte zostaną projekty dotyczące inwestycji;

- w zakresie remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów publicznych funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych,
- w zakresie remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury,
- kształtowania przestrzeni publicznej,
- budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury wiązy związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno- kulturalnych,
- zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne,
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci.

Wymienione zadania będą również realizowane w oparciu o dofinansowanie pochodzące z różnorodnych Programów Operacyjnych.

7.Zakończenie.

Plan Odnowy i Rozwoju Miejscowości jest jednym z elementów odnowy i rozwoju wsi, mający istotny wpływ na poprawę warunków życia jej mieszkańców oraz przestrzeni publicznej.

Jest to dokument strategiczny, który powstał dzięki aktywnemu zaangażowaniu mieszkańców miejscowości Nieborowo.

Działania, które ujęto w planie służyć mają podniesieniu standardów życia i pracy mieszkańców wsi, podniesieniu atrakcyjności turystycznej, wzroście atrakcyjności inwestycyjnej, zachowaniu dziedzictwa kulturowego. Realizacja działań wpłynie również na zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych a także na rozwój tożsamości społeczności wiejskiej.

Istotnym elementem działań ujętych w planie jest pobudzenie aktywności środowiska lokalnego oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą.

Ujęte w niniejszym dokumencie planistycznym zadania i projekty, są propozycjami otwartymi, które będą weryfikowane i uzupełniane przez Zebranie Wiejskie, o nowe propozycje w miarę wynikłych potrzeb z uwzględnieniem środków finansowych, którymi dysponować będzie budżet Gminy i możliwych do pozyskania z innych źródeł zewnętrznych (krajowych i zagranicznych).